

Kontrollutvalget

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
25/337 - 27

Saksbeh.:
Kari Breisnes, +47 91679943

Dato:
01.12.2025

Oppfølging etter rapport 13/2023 Tilbudet til hjemmeboende med demens og deres pårørende

Oppsummering og konklusjon

Kommunerevisjonen har gjennomført en oppfølgingsundersøkelse etter rapport 13/2023 *Tilbudet til hjemmeboende med demens og deres pårørende*, jf. kontrollutvalgets vedtak 26. august (sak 61). Undersøkelsen tilhører området Brukernær kommune i *Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028* som bystyret behandlet 19. juni 2024 (sak 173).

Kommunerevisjonen gjennomførte i 2023 en forvaltningsrevisjon av i hvilken grad Bydel Alna, Bydel Ullern og Sykehjemsetaten la til rette for at personer med demens kunne bo hjemme. Undersøkelsen viste blant annet at bydelene på ulike måter tilrettela for at personer med demens kunne bo hjemme, men at det likevel var personer som ikke fikk oppfylt grunnleggende behov. Undersøkelsen viste også at verken bydelenes eller Sykehjemsetatens aktivitetstilbud var tilpasset personer med demens som ikke snakket norsk og at det varierte om Sykehjemsetatens dagsentre var tilrettelagt for brukergruppen.

De to bydelene, Sykehjemsetaten og daværende byråd for helse, eldre og innbyggertjenester meldte tiltak etter forvaltningsrevisjonen. Ved behandling av rapporten la bystyret til grunn at de meldte tiltakene ble fulgt opp. Bystyret forutsatte også at byråden så oppfølgingen av Kommunerevisjonens rapport i sammenheng med oppfølgingen av bystyrets vedtak etter behandling av byrådssak 273/2022 *Demensplan for Oslo 2023-2027 - "Forglem meg ei"* og byrådssak 60/2023 *Omorganisering av helsehus i Oslo*.

I oppfølgingsundersøkelsen har Kommunerevisjonen undersøkt om byråden for helse, Bydel Alna, Bydel Ullern og Sykehjemsetaten har fulgt opp bystyrets vedtak fra behandlingen av rapporten.

Basert på redegjørelse og dokumentasjon er Kommunerevisjonens konklusjon i denne oppfølgingsundersøkelsen at byråden for helse og Sykehjemsetaten har fulgt opp bystyrets vedtak. Bydel Alna og Bydel Ullern har i all hovedsak fulgt opp bystyrets vedtak.

I det følgende presenterer vi funnene fra rapport 9/2023 og den politiske behandlingen av rapporten. Deretter presenterer vi resultatet av oppfølgingsundersøkelsen.

1. Forvaltningsrevisjonen – rapport 13/2023

I 2023 undersøkte Kommunerevisjonen tilbudet til hjemmeboende personer med demens og deres pårørende. De reviderte virksomhetene var Bydel Alna, Bydel Ullern og Sykehjemsetaten.

Forvaltningsrevisjonen viste at Bydel Alna og Bydel Ullern på ulike måter tilrettela for at personer med demens kunne bo hjemme, men det var likevel personer som ikke fikk oppfylt grunnleggende behov. Risikoen økte med mange ulike ansatte og lite opplæring om demens. I Bydel Alna var det eksempler på at utfordringer hos brukere ble sent tatt tak i.

Forvaltningsrevisjonen viste også at bydelenes og Sykehjemsetatens aktivitetstilbud for personer med demens ikke var tilpasset personer som ikke snakket norsk, eller som hadde pleiebehov. Bydelenes aktivitetstilbud fremsto ellers som godt tilrettelagt, mens det varierte om Sykehjemsetatens dagsentre var tilrettelagt for brukergruppen. Flere pårørende hadde stor omsorgsbelastning. Det var for lite oppmerksomhet om deres behov for støtte i Bydel Ullern. Bydelene benyttet ordinære korttidsplasser på helsehus til avlastning, til tross for at det ikke var et egnet tilbud.

Kommunerevisjonen fremmet anbefalinger til de reviderte. Virksomhetenes meldte tiltak er gjengitt og vurdert i punkt 3.

2. Politisk behandling av forvaltningsrevisjonen

Kontrollutvalget behandlet rapporten 20. juni 2023 (sak 63). Rapporten ble deretter behandlet i helse- og sosialutvalget 14. september 2023 (sak 108). Bystyret behandlet rapporten 27. september 2023 (sak 315) og fattet følgende vedtak:

Kommunerevisjonens rapport 13/2023 Tilbudet til hjemmeboende med demens og deres pårørende viser at bydelene Alna og Ullern tilrettela for at personer med demens kunne bli boende hjemme blant annet gjennom kartlegging av behov og tilbud om tjenester. Det var likevel personer som ikke fikk oppfylt grunnleggende behov, for eksempel når de motsatte seg hjelp. Risikoen økte med mange ulike ansatte hjemme hos brukeren og lite opplæring om demens. Bystyret mener det er et mål å bygge opp kompetente, faste og mindre team rundt den enkelte hjemmeboende bruker med demenssykdom. Bystyret mener også at lange ventetider er et gjennomgående problem.

Bystyret finner det ikke tilfredsstillende at verken aktivitetstilbudet for personer med demens i de to bydelene eller Sykehjemsetatens tilbud var tilpasset personer som ikke snakket norsk, som ikke fungerte i gruppe eller personer med pleiebehov. Ingen av de undersøkte dagsentrene kunne ivareta personer med et større pleiebehov eller utferdstrang. Bystyret merker seg at de to bydelenes dagaktivitetstilbud for øvrig fremsto som godt tilrettelagt, mens Sykehjemsetatens dagsentre i ulik grad var tilrettelagt for brukere med demens. Det er viktig med fleksibilitet både når det gjelder dimensjonering og innhold av tjenestene, slik at de mest hjelpetrengende raskt får forutsigbar og tilstrekkelig hjelp. Ikke minst gjelder dette samarbeid mellom bydeler og Sykehjemsetaten om avlastning.

Pårørende spiller en viktig rolle for at personer med demens kan bli boende hjemme. Undersøkelsen viser at flere pårørende hadde stor omsorgsbelastning, men at det var for lite oppmerksomhet på deres

behov for støtte i Bydel Ullern, og at bydelen derfor bør sørge for en systematisk kartlegging av pårørendes behov. Dette var bedre i Bydel Alna. Bystyret finner det ikke tilfredsstillende at de to bydelene, særlig Bydel Ullern, benyttet ordinære korttidsplasser på helsehus til avlastning, til tross for at tilbudet ikke var egnet. Bystyret merker seg at flere pårørende i begge bydelene savnet en kontaktperson i hjemmetjenesten som kjente brukeren.

Bystyret legger til grunn at de meldte tiltakene blir fulgt opp. Bystyret merker seg at byrådsavdelingen vil vurdere rapportens konklusjoner og anbefalinger sammen med oppfølgingen av byrådssak 273/2022 Demensplan for Oslo 2023-2027 - "Forglem meg ei" og vil særlig vil minne om bystyrets 20 enstemmig vedtatte forslag i forbindelse med demensplanen.

Byrådsavdelingen vil følge opp avlastningstilbudene i helsehus gjennom tiltak i byrådssak 60/2023 Omorganisering av helsehus i Oslo. Bystyrets vedtak fra behandlingen av disse to byrådssakene i møte 19.04.2023 (bystyrets sak 110/2023 og 111/2023) omfatter en rekke tiltak, hvorav mange med betydning for hjemmeboende med demens og deres pårørende. Bystyret forutsetter at byråden for helse, eldre og innbyggertjenester ser oppfølgingen av disse vedtakene og Kommunerevisjonens rapport 13/2023 i sammenheng.

Bystyret finner det noe passivt av Sykehjemsetaten å ikke iverksette tiltak på eget initiativ slik at dagsentrene bedre dekker behovene til personer med demens. Bystyret merker seg imidlertid at Byrådsavdeling for eldre, helse og innbyggertjenester vil følge opp innretningen på dagsentrene i sin styringsdialog med etaten.

Bydelsutvalget i Bydel Alna har ikke behandlet rapport 13/2023. Bydelsutvalget i Bydel Ullern behandlet rapporten 31. august 2023.

3. Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse

Ifølge kommuneloven § 23-2 skal kontrollutvalget påse at vedtak bystyret treffer ved behandlingen av forvaltningsrevisjonsrapporter, blir fulgt opp. Byrådet har etter kommuneloven ansvaret for oppfølgingen av bystyrets vedtak.

Kommunerevisjonen har undersøkt om vedtaket fra bystyrets behandling av rapport 13/2023 er fulgt opp. Kommunerevisjonen har lagt til grunn at følgende skal være fulgt opp:

- Virksomhetene og byråden for helse skal ha iverksatt meldte tiltak.
- Byråden for helse skal ha fulgt opp innretningen på dagsentre i styringsdialogen med Sykehjemsetaten.
- Byråden for helse skal ha sett oppfølgingen av Kommunerevisjonens rapport i sammenheng med oppfølgingen av bystyrets vedtak etter behandling av byrådssak 273/2022 Demensplan for Oslo 2023-2027 - "Forglem meg ei" og byrådssak 60/2023 Omorganisering av helsehus i Oslo.
- Bystyret fant det noe passivt av Sykehjemsetaten å ikke iverksette tiltak på eget initiativ slik at dagsentrene bedre dekker behovene til personer med demens.

Oppfølgingsundersøkelsens innretning gjør at vi ikke fullt ut har informasjon om effekten av tiltak. Vi har imidlertid spurt de reviderte om de opplever at tilbudet til personer med demens og deres pårørende er bedre nå enn da forvaltningsrevisjonen ble gjennomført.

Dataene er i hovedsak innhentet i perioden september og oktober 2025, og består av skriftlige redegjørelser og oversendt dokumentasjon. Byråden og virksomhetene har hatt mulighet til å komme med tilbakemelding på utkast til faktafremstilling og Kommunerevisjonens vurderinger og konklusjon. Tilbakemeldingene har ikke medført endringer i vurderingene.

I det følgende gjør vi nærmere rede for varslede tiltak samt relevante deler av bystyrets vedtak, status da oppfølgingsundersøkelsen ble gjennomført og Kommunerevisjonens vurderinger.

3.1 Byråden for helse

3.1.1 Meldte tiltak og bystyrets vedtak

a) Meldte tiltak

- Byrådsavdelingen ville oversende rapporten til alle bydelene og vurdere relevante arenaer hvor Kommunerevisjonen kunne inviteres og presentere rapporten for alle bydelene.
- Innretning i dagsentre ville følges opp gjennom styringsdialogen med Sykehjemsetaten.
- Rapportens konklusjoner og anbefalinger ville bli vurdert sammen med oppfølging av ny demensplan for Oslo.
- Avlastningstilbudene i helsehus ville følges opp gjennom tiltak i byrådssaken om omorganisering av helsehus.

b) Bystyrets vedtak

- Bystyret la til grunn at meldte tiltak ble fulgt opp.
- Bystyret merket seg at byrådsavdeling ville følge opp innretningen på dagsentre i sin styringsdialog med Sykehjemsetaten.
- Bystyret merket seg at byrådsavdelingen ville vurdere rapportens konklusjoner og anbefalinger sammen med oppfølgingen av byrådssak 273/2022 *Demensplan for Oslo 2023-2027 - "Forglem meg ei"* og følge opp avlastningstilbudene i helsehus gjennom tiltak i byrådssak 60/2023 *Omorganisering av helsehus i Oslo*.

3.1.2 Status på oppfølgingstidspunktet

Informasjon til bydelene

Byrådsavdelingen oversendte rapport 13/2023 og bystyrets vedtak til alle bydelene med kopi til Sykehjemsetaten og Helseetaten i oktober 2023. Kommunerevisjonen presenterte rapporten for ledernettverket for hjemmetjenesten i september 2023.

Innretningen på Sykehjemsetatens dagsentre

Innretningen på dagsentrene har vært tema på flere av byrådsavdelingens kontaktmøter med etaten i forbindelse med bystyrets vedtak i revidert budsjett 2025 om utvidede åpningstider på dagsentre. Eksempler på gjennomførte tilpasninger er ifølge Sykehjemsetaten egne lokaler med mulighet for skjerming mot stimuli og oversiktlige lokaler hvor det er lett å orientere seg.

Vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger sammen med oppfølging av demensplanen

Ifølge byråden var det sett hen til Kommunerevisjonens rapport i arbeidet med oppfølging av byrådssak 273/2022 (demensplan), noe som hadde vært nyttig for bevisstgjøring og utvikling av tjenestene. I et kommende notat til helse- og sosialutvalget vil byråden utdype oppfølgingen av punktene i bystyrets vedtak ytterligere.

Byråden oppga at det var iverksatt en rekke tiltak etter bystyrets behandling av demensplanen. Byrådsavdelingen ba bydeler og etater i brev av juli 2023 om å operasjonalisere demensplanens innsatsområder og tiltak. Helseetaten fikk i oppdrag å koordinere den overordnede oppfølgingen av dette arbeidet og å bistå byrådsavdelingen med å følge opp bystyrets vedtak. I mars 2024 inviterte Helseetaten ifølge byråden etater og bydeler til kick-off møte for å forankre

demensplanarbeidet. I tillegg ble sentrale kommunale råd og utvalg- og aktuelle organisasjoner fra frivillig sektor invitert. Byråden oppga at Helseetaten høsten 2024 gjennomførte dialogmøter med bydelene for å innhente kunnskap om hvordan bydelene jobbet med demensplanens tiltaksområder, hvilke behov de hadde og hvordan Helseetaten kunne støtte implementeringsarbeidet. Det var ifølge byråden god oppslutning om møtene. I juni 2025 arrangerte Helseetaten en halvdagskonferanse kalt «Demensplan for Oslo 2025» blant annet for fagpersoner i helse- og omsorgstjenesten.

Ifølge byråden hadde alle bydelene nå demenskoordinator og demens-/hukommelsesteam, og tverrfaglige team eller arbeidslag som fulgte opp og bisto hjemmeboende med demens og deres pårørende. Demensteamene hadde egen telefontid og et samarbeid med Nasjonalforeningens demenstelefon. Etaten har også utarbeidet byomfattende rutiner for samarbeid med pårørende over 18 år. Disse er tilgjengelige i kommunens kvalitetsstyringssystem EQS.

Byråden oppga også at Helseetaten i løpet av 2024 og 2025 har avholdt møter med aktuelle bruker- og interesseorganisasjoner for å støtte organisasjonenes arbeid for personer med demens og deres pårørende i Oslo. Videre gjennomførte Helseetaten, i samarbeid med FRI Oslo og Viken, et webinar om skeive personer med demens i desember 2024.

Oslo kommune har opprettet en egen nettside for pårørende og oppdatert og videreutviklet kommunens nettside om demens. Det er lagt til informasjon om demens på engelsk og nettsiden viser til informasjon om demens på flere språk gitt ut av utenlandske demensfaglige miljøer.

Iverksatte tiltak etter bystyrets behandling av byrådssak 460/2023

Ifølge byråden var det også sett hen til Kommunerevisjonens rapport i arbeidet med oppfølging av byrådssak 460/2023 (helsehus). Byråden oppga at det ved omorganiseringen ble introdusert flere grep for å styrke pasientsikkerheten og forbedre kvaliteten i tilbudet. Avlastningsplasser for hjemmeboende med demens skulle flyttes ut av helsehusene, og samles på egne avdelinger med spisset kompetanse på demensomsorg og -miljøarbeid. Byråden oppga at det var opprettet langt flere skjermede plasser til personer med demens. For eksempel var antall skjermede plasser ved Solfjellshøgda helsehus økt fra 9 i 2023 til 18 i oktober 2025.

Andre iverksatte tiltak for målgruppen, samt effekt av tiltakene

Byråden viste til at det var bevilget midler til et toårig prosjekt med demenskor i et samarbeid mellom Norges musikkhøyskole og fem bydeler. Musikkhøyskolen gjennomfører følgeforskning i prosjektperioden. Videre gjennomføres jevnlig bruker- og pårørendeundersøkelser både i hjemmetjenesten og Sykehjemsetaten som grunnlag for utviklingen av tjenestene.

Byråden opplever at tilbudet til hjemmeboende med demens og deres pårørende var bedre på oppfølgingstidspunktet enn da forvaltningsrevisjonen ble gjennomført i 2023. Vedtakene og satsningsområdene i demensplanen er ifølge byråden med på å gi kommunen retning i arbeidet.

3.1.3 Kommunerevisjonens vurdering

Basert på byråden for helses redegjørelse og dokumentasjon er det Kommunerevisjonens vurdering at byråden har iverksatt meldte tiltak og fulgt opp bystyrets vedtak.

3.2 Bydel Alna

3.2.1 Meldte tiltak og bystyrets vedtak

Bystyret la til grunn at meldte tiltak ble fulgt opp. Bydelen ville iverksette følgende tiltak:

- Innføre journal- og dokumentasjonsverktøyet ELISE.
- Etablere tettere samarbeid med tannhelsetjenesten.
- Gjennomføre månedlig veiledning av ansatte om tillitsskapende arbeid og kommunikasjon.
- Ha flere deltakere på kompetansetiltaket Demensens ABC.
- De fleste ansatte og ekstravakter skal gjennomgå emner i kompetanseplanen som omhandler demens.
- Starte et prosjekt med mål om å forbedre avlastning for pårørende til personer med demens. Prosjektet skulle også se på behovet for tilrettelagte aktiviteter til personer med demens som ikke snakker norsk, og avlastning for deres pårørende.

3.2.2 Status på oppfølgingstidspunktet

Innføring av ELISE og samarbeid med tannhelsetjenesten

Bydelen hadde innført journal- og dokumentasjonsverktøyet ELISE. Verktøyet kan ifølge bydelen utfordringer bedre fanges opp og dokumenteres og nødvendige tiltak iverksettes. Videre hadde bydelen etablert et tettere samarbeid med tannhelsetjenesten ved at denne en gang i året underviser hjemmetjenesten om tannhelsetilbudet. Undervisningen i 2024 hadde søkelys på personer med demens. Bydelen planla å fortsette med årlig undervisning og årlige samarbeidsmøter med tannhelsetjenesten.

Veiledning og kompetansetiltak

Bydelens to demenskoordinatorer hadde ifølge bydelen gitt de seks avdelingene i hjemmetjenesten tilbud om månedlig veiledning om tillitsskapende arbeid og kommunikasjon. Tre avdelinger hadde så langt benyttet seg av tilbudet. Bydelen hadde også startet med individuell veiledning for medarbeidere som var tjenesteansvarlige og primærkontakter om ansvaret de hadde for sine brukere. Disse var ifølge bydelen nøkkelpersoner både ved kartlegging, oppfølging av tiltak, evaluering og/eller tilpasning av tiltak. Ett konkret tema hadde vært ernæring. Veiledningstiltaket innebar ifølge bydelen, også en mer systematisk oppfølging av pårørende.

Bydelen oppga at flere ansatte årlig gjennomfører Demensomsorgens ABC. Dette er et nasjonalt opplæringsprogram fra Nasjonalt senter for aldring og helse. Ifølge bydelen deltok 12 personer på programmet som startet høsten 2023 og elleve på programmet som startet høsten 2025.

På spørsmål om alle ansatte i hjemmetjenesten og ekstravakter har gjennomført opplæring i demens i tråd med kompetanseplanene, oppga bydelen at det var vanskelig å hente ut statistikk om hvorvidt enkelttemaer i planene var gjennomført. Dette ettersom fullført opplæring kun ble registrert samlet i den enkeltes kompetanseplan. Ifølge bydelen hadde alle ansatte krav om opplæring. Tilgjengelig statistikk viste at gjennomføringsgraden varierte.

Avlastning til pårørende med demens

Bydelen opprettet i 2023 et prosjekt for å forbedre avlastningen for pårørende til personer med demens. Prosjektet inkluderte en vurdering av tilbudet til personer med demens som ikke snakker norsk, og avlastning for deres pårørende. Som en del av prosjektet hadde bydelen samtaler med pårørende og gjennomførte en spørreundersøkelse for å innhente pårørendes

meninger. Det gjaldt også pårørende til brukere med demens som ikke snakket norsk. Ifølge bydelen viste kartleggingen at det å forbedre eksisterende tilbud i seg selv ville føre til økt støtte og avlastning for pårørende. Prosjektdokumentasjonen viste til flere tiltak som var gjennomført, som pårørendesamtaler, oppstartsamtaler og gjeninnføring av brukerperm med skriftlig informasjon ute hos brukerne.

Prosjektet ble avsluttet samme år uten at det ble iverksatt særskilte tiltak til personer med demens og deres pårørende som ikke snakker norsk. Prosjektdokumentasjonen viste at bare to brukere ønsket tilbud på morsmålet. Prosjektet konkluderte med at det ville kreve ekstra midler å iverksette tiltak rettet mot disse, og at det ville være usikkert om tiltakene var treffsikre. Bydelen viste til at foreliggende avlastningstilbud ikke ble benyttet av personer med demens som ikke snakket norsk. Bydelen påpekte at det var viktig at slike tilbud var på brukernes eget morsmål, og at det da ville være for få brukere i den enkelte bydel som hadde behov for tiltak. Denne problemstillingen burde ifølge bydelen løftes sentralt.

Bydelen oppga også å ha stort fokus på å møte brukere med forskjellig kulturbakgrunn på seniorsentrene. Sentrene har brukere med over 30 forskjellige etniske bakgrunner, og har også dagaktivitet for personer med demens i tidlig fase. Ifølge bydelen jobbet demenskoordinatorene tett med seniorsentrene for å finne tilbud som passet den enkelte. Bydelen oppga at det i oktober 2025 var gjennomført pårørendeskole i samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelse og Bydel Stovner.

Andre iverksatte tiltak for målgruppen, samt vurdering av effekt av tiltakene

Bydelens demenskoordinator følger ifølge bydelen opp pårørende, og er kontaktperson for brukere og pårørende som ikke har hjemmesykepleie. Det brukes tolk ved behov.

Bydelen oppga at et tilbud om informasjonsmøte til pårørende høsten 2024 ble avlyst, og at et tilbud om demenskor høsten 2024 ble satt på vent, begge på grunn av lav respons.

Effekten av kompetansehevende tiltak var ifølge bydelen vanskelig å måle direkte. Opplæring og veiledning bidro til økt kunnskap om demens og bedre forståelse for hvordan utfordringer kunne møtes. Samtidig så bydelen at det kunne være krevende å omsette teoretisk kunnskap til praktisk handling i møte med brukerne, og at det var noe den måtte ha oppmerksomhet på.

Bydelen opplever at iverksatte tiltak har medført bedre tilbud til hjemmeboende med demens og deres pårørende. Bydelen trakk frem at fokuset på oppstartsamtaler og jevnlig kontakt, og på rollene som tjenesteansvarlig og primærkontakt, hadde bedret tjenesten. Bydelen oppga å ha fått klare tilbakemeldinger fra pårørende som bekrefter dette.

3.2.3 Kommunerevisjonens vurdering

Basert på Bydel Alnas redegjørelse og dokumentasjon er det Kommunerevisjonens vurdering at bydelen i hovedsak har iverksatt meldte tiltak og på den måten fulgt opp bystyrets vedtak. Bydelen hadde ikke oversikt over om ansatte hadde gjennomført alle planlagte kurs knyttet til demens. Kommunerevisjonen merker seg bydelens vurdering om at avlastningstilbud på eget morsmål til brukere med demens og deres pårørende bør løftes sentralt i kommunen.

3.3 Bydel Ullern

3.3.1 Meldte tiltak og bystyrets vedtak

Bystyret la til grunn at meldte tiltak ble fulgt opp. Bydelen meldte at den ville:

- Avklare forholdet knyttet til langtidsfravær og behov for vikar i hukommelsesteamet.
- Heve kompetansen innen demens og alderspsykiatri gjennom flere tiltak av ulik varighet.
- Ved behov vurdere å tilrettelegge aktiviteter for brukere med demens som ikke snakker norsk.
- Gjennomgå rutiner for kartlegging og vurdering av omsorgsbelastning og implementere kommunens standard for pårørendearbeidet.
- Fortsette å benytte aktivitetstid på dagtid som avlastning.
- Presentere rapporten på tjenestesteder som er omfattet av revisjonen, og benytte funn som grunnlag for videre kvalitetsarbeid.

3.3.2 Status på oppfølgingstidspunktet

Kapasitet i hukommelsesteamet ved langtidsfravær

Bydelen oppga at hukommelsesteamet siden august 2023 hadde vært bemannet med to årsverk slik som opprinnelig planlagt.

Kompetanseheving

I 2024 hadde hjemmesykepleien et årshjul med «fokusmåneder». Demens var tema i mai. Ifølge bydelen bidro hukommelsesteamet denne måneden med refleksjonsmøter i alle distriktene i hjemmetjenesten. Møtene tok utgangspunkt i reelle problemstillinger. Hukommelsesteamet delte ut en «demensperm» med informasjon, tips og refleksjons-spørsmål rundt demens og det å motsette seg helsehjelp. Ifølge bydelen deltok bydelsoverlegen ved to seminarer, hvor temaene var brukere som motsetter seg helsehjelp og samtykkekompetanse.

Bydelen oppga at det ikke er gjennomført refleksjonsmøter i 2025, men at det er lagt opp til refleksjon blant annet gjennom tverrfaglige møter og tverrfaglig arbeid, samt løpende dokumentasjon og journalføring. Blant annet deltok hukommelsesteamet i tverrfaglige møter med hjemmesykepleien og på hjemmebesøk til brukere med kognitiv svikt som motsatte seg helsehjelp. Teamet var tilgjengelig for råd og veiledning for ansatte i hjemmesykepleien og tok initiativ til samarbeid med fastlegen der det ble vurdert som nødvendig for å avklare samtykkekompetanse. Bydelen var opptatt av å tilrettelegge for tverrfaglig samarbeid og møtestruktur for å følge opp bydelens mest sårbare brukere, jf. forsterket innsats omtalt under. Bydelen oppga at hjemmetjenesten hadde ukentlige møter med dette som tema, med deltagere fra hukommelsesteamet og andre hjemmebaserte omsorgstjenester i bydelen.

Bydelen hadde fra høsten 2023 og frem til mai 2025 en klinisk ernæringsfysiolog som jobbet med hjemmeboende med demens som motsatte seg hjelp. Ifølge bydelen er ernæring et område som utdannet personell kan ivareta på en faglig forsvarlig måte.

Bydelen oppga at den benyttet dokumentasjonsverktøyet ELISE til å identifisere risikopasienter.

Vurdere aktiviteter til personer med demens som ikke snakker norsk

Bydelen oppga at den ikke hadde fått henvist eller vært i kontakt med brukere som ikke snakket norsk.

Rutiner for vurdering av omsorgsbelastning og innføring av *Oslostandard for pårørendearbeid*
Hukommelsesteamet hadde ifølge bydelen gjennomgått rutinene for vurdering av pårørendes omsorgsbelastning. Ifølge bydelen var rutinen at saksbehandler vurderte omsorgsbelastningen for pårørende når den mottok søknader om avlastning og helse- og omsorgstjenester.

Bydelen oppga at den hadde implementert *Oslostandard for pårørendearbeid*. Det innebar blant annet at bruker og pårørende fikk en kontaktperson i hukommelsesteamet.

Aktivitetstid på dagtid som avlastning

Bydelen benyttet ikke lenger tjenesten aktivitetstid på dagtid som avlastning. Bydelen påpekte imidlertid at den i løpet av de siste årene har utviklet andre former for avlastning til pårørende. Blant annet hadde bydelen kjøpt tre rullerende avlastningsplasser ved Madserudhjemmet. Bydelen hadde også opprettet individuell oppfølging i hjemmet for brukere som ikke kunne nyttiggjøre seg et avlastningsopphold på institusjon. Bydelen viste til at den også tilbød ulike dagsenter og dagaktivitetstilbud som avlastning i hverdagen. Bydelen hadde startet tilbudet *Aktiv hverdag* i 2023 i samarbeid med Bydel Frogner og Bydel Vestre Aker. Tilbudet innebar at yngre personer med demens fikk et eget dagaktivitetstilbud. Fra 2024 har bydelen drevet tilbudet i egen regi. Høsten 2025 ble det ifølge bydelen gitt tilbud til seks brukere fra én til tre dager i uken. I januar 2025 opprettet bydelen tilbudet *Individuell avlastning, ambulerende demenskontakt* to dager i uken. Tiltaket hadde som formål å levere et fleksibelt og individuelt tilpasset tilbud både til brukere med behov for forsterket demensfaglig tjeneste for å kunne bo forsvarlig hjemme og til pårørende med krevende omsorgsansvar.

Presentasjon av rapporten og bruk av denne til videre kvalitetsarbeid

Rapporten er ifølge bydelen gjort kjent og benyttet i tjenesteutviklingen.

Andre iverksatte tiltak for gruppen og vurdering av effekten av tiltakene

Bydelen hadde utarbeidet en demensplan for perioden 2024-2027 som ifølge bydelen ble fulgt opp av bydelens helse- og sosialkomité to ganger årlig. I tråd med denne hadde bydelen blant annet gjennomført pårørendeskole i samarbeid med bydelene Frogner og Vestre Aker i februar/mars 2025. Ny pårørendeskole var planlagt i november 2025.

Hukommelsesteamet følger ifølge bydelen opp om lag 135 pårørende. Bydelen har jevnlig kontakt med 18 av disse. De øvrige følges opp hver tredje eller sjette måned.

Videre oppga bydelen at den høsten 2025 startet arbeidet med forsterket innsats hvor to psykiatriske sykepleiere arbeidet for innbyggere innen feltet eldre, psykisk helse og rus. I den forbindelse etablerte bydelen et tverrfaglig samarbeid for å identifisere risikobrukere med behov for forsterket innsats. Målet med slik innsats var å etablere tillit, komme i hjelpeposisjon, og etablere en bærekraftig praksis sammen med den ordinære hjemmesykepleien.

De psykiatriske sykepleierne inngikk etter det vi fikk opplyst i bydelens FACT-samarbeid med Diakonhjemmet sykehus.¹ Målgruppen for FACT-eldre samarbeidet er blant annet personer med kognitiv svikt/demens hvorpå sykdommen gir atferdsforstyrrelser og psykiske symptomer.

Bydelen har siden 2019 hatt ti leiligheter for mennesker med kognitiv svikt/demens i en samlokalisert bolig. I første kvartal 2026 vil tilbudet utvides med elleve leiligheter. Dette tilbudet som innebærer tilrettelegging, bistand og oppfølging i egen bolig blir da fordoblet.

Bydelen opplever at iverksatte tiltak har gitt et bedre tilbud til hjemmeboende med demens og deres pårørende.

3.3.3 Kommunerevisjonens vurdering

Basert på Bydel Ullerns redegjørelse og dokumentasjon er det Kommunerevisjonens vurdering at bydelen i all hovedsak har iverksatt meldte tiltak og på den måten fulgt opp bystyrets vedtak. Bydelen har ikke fortsatt med tjenesten aktivitetstid på dagtid, men har iverksatt andre avlastningstilbud til pårørende de siste årene.

3.4 Sykehjemsetaten

3.4.1 Meldte tiltak og bystyrets vedtak

- Bystyret la til grunn at meldte tiltak ble fulgt opp.
- Bystyret fant det noe passivt av Sykehjemsetaten å ikke iverksette tiltak på eget initiativ slik at dagsentrene bedre dekker behovene til personer med demens.

Etaten meldte at den ville:

- Iverksette tiltak på dagsenteret på Ullern så snart det forelå en konkret forespørsel fra bydelen om plasser for brukere med demens.
- ta med seg i rapporten i videre arbeid med å utvikle gode tjenester til brukergruppen.

3.4.2 Status på oppfølgingstidspunktet

Sykehjemsetaten oppga at ledelsen på dagsenteret ved Ullernhjemmet i august 2025 var i dialog med Bydel Ullern om dagsenteret skulle tilby utvidet åpningstid. Bydelens kartlegging blant brukerne og deres nærstående viste ifølge etaten at ingen ønsket endring i gjeldende tilbud.

Etaten hadde vært i dialog med alle bydelene og kartlagt deres behov og/eller ønsker for tilpasninger av dagsentertilbudet. Etaten hadde som følge av dette blant annet utvidet åpningstid på dag, kveld og holdt åpent på lørdager. Etaten påpekte at fleksible åpningstider var et viktig tiltak for å tilpasse tilbudet til brukere med demens og deres nærstående, og at brukere med kognitiv svikt kunne ha behov for en roligere start på dagen med faste og forutsigbare rutiner hjemme. Med utvidet åpningstid var det mulighet til å komme senere på dagsentrene. Utvidet åpningstid kunne ifølge etaten også gi nærstående økt mulighet til å ha ulike aktiviteter utenfor hjemmet.

Når det gjelder det å ta med rapporten i videre arbeid, oppga etaten at den fortsatte dialogen med bydelene for å tilpasse tjenesten til brukerens behov. Etaten oppga å ha hatt noe dialog med

¹ FACT-samarbeidet er et samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen, og er en tjenestemodell for oppsøkende og helhetlig tjenester for brukere med alvorlige og sammensatte psykiske lidelser og/eller rusproblemer og eventuelle andre tillegg utfordringer.

én bydel om mer egnede lokaler til deres brukere med kognitiv svikt. Etaten var høsten 2025 i gang med samtaler rundt ulike løsninger, slik at bydelens ønsker kunne oppfylles. Ifølge etaten ble innholdet i dagsentertilbudet for brukere med en kognitiv svikt tilpasset og utformet basert på brukernes ønsker og behov. Eksempler på tilpasning er egne lokaler med mulighet for skjerming mot for mye stimuli, og oversiktlige lokaler hvor det er lett å orientere seg.

Etaten var i ferd med å etablere et eget nettverk for medarbeidere som jobbet på dagsentre. Sykehjemsetaten vurderer at tiltakene har bidratt til bedre tjenester både for hjemmeboende med demens og deres nærstående.

3.4.3 Kommunerevisjonens vurdering

Basert på Sykehjemsetatens redegjørelse er det Kommunerevisjonens vurdering at etaten iverksatt meldte tiltak og på den måten fulgt opp bystyrets vedtak. Kommunerevisjonen merker seg at flere av tiltakene først var blitt iverksatt i 2025.

Med hilsen

Morten Engebretsen
kst. avdelingsdirektør

Kari Breisnes
seniorrådgiver